

1 Bijlage 12: Debattips

Disclaimer: alle onvolkomenheden zijn enkel toe te schrijven aan de onwetendheid van de notanemer

Achtergrond

- Jongeren die nu (schooljaar 2021-2022) in de eerste graad secundair onderwijs zitten, zijn geboren in of na het jaartal 2009. Dit wil zeggen dat zij zijn opgegroeid met *social media*. Zij zijn dus gewend aan een overvloed aan informatie; aan continue sterke prikkels die ongefilterd binnenkomen.
- Een debat in een STEM-les lijkt een goed idee: een “leuke” activiteit waarin jongeren hun stem mogen laten horen, gekoppeld aan “saaie” wetenschappelijke kennis.

Tips

- De leerlingen moeten het gevoel hebben dat zowel het debatteren zelf als het onderwerp van debat belangrijk zijn: de jongeren moeten een *urgency* ervaren bij deze lesactiviteit (anders loop je het risico dat ze het braafjes “gewoon voor de punten” gaan doen). Iets wat het in dit opzicht goed doet is inspelen op een gevoel van onrechtvaardigheid, betrokken op een actueel thema.

In het kader van het project “SOS Klimaat” kan dit bv. de volgende vorm aannemen:
“Jullie – de nieuwe generatie- gaan de prijs betalen voor het gedrag van de oudere generaties” en/of “Mensen in centraal Afrikaanse landen sterven nu al een hongerdood omdat er -door woestijnvorming toe te schrijven aan de opwarming van het klimaat- geen landbouw meer mogelijk is geworden in hun regio.”

- Leg de “regels van het spel” voor een debat uit aan de leerlingen (10-tal). Enkele mogelijkheden:
 - o Praat luid;
 - o Praat rustig;
 - o Kijk naar het publiek;
 - o Roep niet;
 - o Laat anderen uitspreken;
 - o Blijf beleefd (geen persoonlijke aanvallen/beledigingen);
 - o Vertel geen verzinsels;
 - o Besteed maximum 2 minuten aan een argument;
 - o Beperk je tot de essentie in een argument;
 - o Gebruik minstens 1 **modelzin** in een argument (zie verder).

Visualiseer deze regels duidelijk tijdens het overlopen (schrijf ze klassikaal op het bord bv.). Deel aan de leerlingen ook een blad (**apart A4'tje**) uit met deze regels, dit blad kunnen ze dan als referentie gebruiken verderop.

- Is je doel een debatactiviteit met de volledige klas? Dan is het een goed idee om daar niet onmiddellijk, onvoorbereid mee van start te gaan, maar eerst kleinschalig, in kleinere groepjes, “op te warmen”. Er zijn hiervoor een aantal redenen: zo wil je onder meer dat het niet enkel de verbale, assertieve leerlingen zijn die steeds het woord nemen (ook iets meer onzekere leerlingen hebben interessante dingen te vertellen) en je wil dat leerlingen aandacht besteden aan de vorm waarin ze hun argumenten uiteenzetten. Dit laatste kan gebeuren d.m.v. modelzinnen.

Enkele voorbeelden van **modelzinnen**:

- o Aan het begin van een argument:
Aanspreking: “Beste leerkracht, beste medeleerlingen, ... ”
Statement: “Wij/ik, leerling(en) ... van ... geloven/geloof niet dat ... , omdat...”
- o Midden van een argument:
Mening op basis van een (wetenschappelijk) feit:
“Ik denk dat (mening), want (feit)”;
“Ik ben van mening dat (mening), omdat (feit)”
“Ik denk van wel/niet, want”
“Ik denk dat ... het belangrijkste punt is om over na te denken”
- o Einde van een argument:
“Samengevat: ...”

Maak fiches / kaartjes met deze modelzinnen: 1 zin per kaartje. Overloop de kaartjes klassikaal. Besteed aandacht aan het onderscheid tussen een feitelijk ondersteunde mening en niet-ondersteunde mening. Geef voorbeelden van beide gevallen.

Deel de kaartjes uit in de kleine groepjes. Geef de leerlingen per groepje de opdracht om 3 zinnen te maken, waarbij ze 1 modelzin moeten gebruiken (uitgezonderd aanspreking). Geef hen 5 minuten tijd om schriftelijk deze 3 zinnen voor te bereiden.

Je kan ervoor kiezen om hen te laten reageren op een stelling die jij als leerkracht geeft.

In het geval van het project SOS Klimaat kan dit bv. iets zijn à la “Ik geloof niet dat de aarde opwarmt, want in 2021 was het in de maanden april en mei veel kouder dan dezelfde periode in de voorbije jaren”.

Je kan de leerlingen de wetenschappelijke feiten aanreiken, zodat het in deze lesfase draait om het inoefenen van de *vorm* waarin de leerlingen hun argument aan de man brengen. Na deze 5 minuten ga je luisteren naar hun argumenten tegen jouw stelling. Geef in deze kleine groepjes feedback op de argumenten van de leerlingen. Met deze feedback kunnen ze dan aan de slag in de volgende activiteit(en).